

Föreläsning om urinsten 24 september 2005

TEXT Katarina Löfroth, Faktagranskning Lena Pelander (*Reviderad mars 2006*)

Beräkningar på basis av försäkringsbolagens statistik och vår egen enkät hos valpägare och uppfödare, utförda av Susanne Andréasson Weiszbach, på uppdrag av Dvärgschnauzerringens avelskommitté, tyder på att urinsten förekommer bland så många som 5,3 % av våra hundar.

För att fördjupa våra kunskaper om denna allvarliga sjukdom och som ett led i det långsiktiga rasarbetet inbjöd Dvärgschnauzerringens styrelse till medlems/uppfödarmöte den 24/9 2005 i Stockholm. Vid mötet hölls en mycket uppskattad föreläsning om urinsten med efterföljande frågestund av Lena Pelander, klinikveterinär, SLU, Uppsala.

Förekomst

Urinsten hos dvärgschnauzer har varit känt sen 70-talet eller ännu tidigare i USA. Andra drabbade raser är bl a dalmatiner, tax, schäfer, labrador, golden retriever, riesenschnauzer, lhasa apso york, bichon frisée, shih tzu och pudel. Vanligast är urinsten hos tikar, men hanhundar får oftare besvär med urinstopp, då de har ett trängre urinrör.

Uppkomst

Joner, dvs positiva partiklar (till exempel kalcium) och negativa partiklar (till exempel fosfat och oxalat), förekommer normalt hos hunden i urinblåsan och urinledaren. Vid anhopning av partiklar skapas kristaller, synliga i mikroskop. Kristallbildning underlättas av vätskebrist. Ju mer utspädd urinen är desto mindre kristaller och konkrement ("grus") bildas. Urinsten (och för övrigt njursten, som är mycket ovanligt hos hundar) består av hopklumpning av kristaller. Förekomst av kristaller betyder inte nödvändigtvis att hunden får/har urinsten men kan innebära en ökad risk och bör undersökas närmare - på helt färsk urin. Urinstenar ser man med blotta ögat.

Olika typer

Den vanligaste stenen som bildas hos dvärgschnauzer är struvitsten, magnesium-ammoniumfosfat, som bildas när urinen är basisk (pH över 6-7). De blir ofta stora, är jämna och vita samt syns bra på röntgen och ultraljud. Struvit drabbar oftare unga hundar och är lättast att behandla av de olika stensorterna, då de kan lösas upp med till exempel något av specialfodren Specific CCD Precal, Royal Canin Urinary och Hill's s/d.

Därnäst vanligast hos dvärgschnauzer är kalciumoxalatsten, som bildas vid olika pH-värden i urinen. Den har skrovlig yta, är långsamväxande - tar månader att bildas - och är vanligast hos äldre hundar (8-12 år gamla). Den syns bra på röntgen och ultraljud. Ökat vattenintag kan minska risken för återfall, men vid utvecklad sten måste den opereras bort och återfall är tyvärr vanliga (50% får ny sten inom 3 år).

Även när det gäller den mer sällsynta uratstenen, grönaktig och relativt slät, finns en ökad risk bland dvärgschnauzrar. Leversjukdom, framförallt porta-cava-shunt, ökar risken för uratsten.

Ytterligare ett antal olika typer av stenar förekommer (till exempel cystin, särskilt hos tax, och silikatsten, särskilt hos schäfer, golden retriever och labrador), liksom blandformer.

Symtom

Symtom på urinsten kan vara svårighet att urinera (urinstopp hos hanhund), smärta och blod i urinen. Ofta föreligger även en infektion i urinvägarna. Viktigt att notera är att hund med urinsten även kan vara helt symptomfri.

Diagnos

Urinprov tas i syfte att med:

Urinprov tas i syfte att med:

1. mikroskop se eventuella kristaller i sediment et .
2. stick an upptäcka blod i urinen.
3. agarplattor ge besked om bakterietillväxt efter ett dygn i 37 °.

Därtill används röntgen och - ännu hellre - ultraljud samt i vissa fall endoskopi (införd kamera). (På människa dessutom datortomografi.)

Åtgärder

1. *Vatten* . Absolut viktigast är att hunden dricker mycket, så att urinen späds så mycket som möjligt (minskar den s.k. supermättnaden). Ofta rekommenderas att fodret ges upplöst då hunden på så vis får i sig mer vätska.
2. *Dietfoder* . Struvitsten kan lösas upp med särskilt foder (Hill's s/d , Royal Canin Urinary eller Specific CCD Precal) .
3. *Operation* . Urinsten av typ calciumoxalat, men också struvit som inte löses upp eller visar sig vara blandsten, måste opereras om stenen är för stor att komma ut naturligt. På en del tikar tillämpas "flushing", spolning av urinblåsan, i stället för operation.
4. *Antibiotika* . Om urinvägsinfektion föreligger (vilket ofta är fallet vid struvitsten hos hund) måste den behandlas med antibiotika. Det är viktigt att denna ges under längre tid, då stenar under upplösning kan blottlägga bakterier som tidigare varit inkapslade.

Förebyggande

Kontrollera urinvägsinfektioner. Medicinera dessa. Diet (det finns dock ännu inga forsknings resultat som bevisar klinisk effekt på patienter när det gäller stenförebyggande dietbehandling). Det förekommer att samma individ vid olika tillfällen kan bilda helt olika typer av urinsten, vilket talar för att kosten visserligen har betydelse för typen av urinsten, men att hunden har en benägenhet att bilda sten mer generellt, är en så kallad stenbildare.

Vätska är A och O.

Ärftlighet & avelsrekommendation

Arv är definitivt en viktig faktor vid uppkomst av urinsten - det kan lätt konstateras, eftersom vissa raser drabbas.

Man bör inte avla på djur som visat benägenhet att bilda urinsten.